

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

D I R E C T O R : C I R U E C O N O M U

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Înalta Curte de casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România . . . . . 40 lei
6 luni . . . . . 20 „
3 luni . . . . . 10 „
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

Redacția & Administrația

București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON № 16/98

AVIZ. — Din cauza celor două mari sărbători: Sfinții Constantin și Elena și Înălțarea Domnului (21 și 22 Mai), numărul viitor al Curierului Judiciar va apare cu data de Duminecă 25 Mai.

S U M A R

Noul Codice de ședință al judecătorului de ocol de Corneliu Botez, bibliografie de d-l profesor I. Tanoviceanu;

JURISPRUDENȚA:

Curtea de casație Secțiuni-Unite: Ministerul de Finanțe cu Iacob Onciu;

Curtea de casație s. I: S. H. Șternberg ș. a. cu Riza Șternberg;

Tribunalul Comercial Ilfov: Declaraarea în stare de faliment a firmei D. Petrescu, cu o Adnotație de d-l C. N. Toneanu.

Noul Codice de ședință

AL

JUDECATORULUI DE OCOL

de d-l Corneliu Botez, București 1908—XI 1388 pag.

D. Corneliu Botez, Președinte la Trib. Covur-lui, nu e un necunoscut persoanelor în curent cu literatura noastră juridică. Pe lângă multe articole bine apreciate, publicate în revistele juridice, d-sa s'a consacrat mai cu deosebire comentării legii judecătorilor de pace. A publicat mai întâi un studiu în 1899 asupra controverselor din legea judecătorilor de pace, după aceea a publicat în 1902, și mai târziu în 1907, sub titlul «Codicele de ședință al judecătorului de pace» un comentariu al legii judecătorilor de pace, care acum a ajuns la a 3-a edițiune. Când vom cugeta că, dela 1878 până astăzi, adică într'un interval de 30 ani, am avut 5 legi, asupra acestei materii, cea din 1864, 1879, 1894, 1896 și 1907, va fi ușor să înțelegem cât de folositoare sunt aceste comentarii, și ce mare devotament trebuie să aibă comentatorul, care nu știe cât timp va dăinui legea pe care o comentează.

Negreșit că aceste comentarii sunt folositoare, căci cine altul, decât o persoană care s'a specializat în studiul acestei materii, poate să urmă-

rească toate vicisitudinile legislative, toate controversele și toate discuțiunile asupra legii judecătorilor de pace?

Trebue iarăși să aibi un mare devotament ca să scrii asupra unei legi atât de supuse schimbării, în cât nu ești sigur că, atunci când vei fi sfârșit comentariul, nu te vei trezi comentând o lege răposată, făcând cu alte cuvinte istoria dreptului, fără să voești.

Meritul d-lui Corneliu Botez e cu atât mai mare cu cât opera d-sale are reale calități atât ca fond cât și ca formă.

Ca fond „Noul Codice de ședință al judecătorului de ocol“, e un *vade mecum* indispensabil al judecătorului de ocol, care-i va sluji de bună călăuză în toate nedumeririle ce se pot ridica asupra legii judecătorilor de pace. Aci magistratul va găsi legea, desbaterile legislative, doctrina, jurisprudența, comentariul, în scurt, tot ce-i trebuie spre a putea da bune soluțiuni problemelor juridice pe care judecătorul de pace e chemat să le rezolve.

E greu a urmări pe autor analizând această operă de aproape 1400 pagini, în care în mare parte nu am putea decât să-l aprobăm și să-i aducem laude. Cum însă din aceste laude cititorul nu ar profita nimic, prefer să semnez mai bine părțile care, dupe părerea mea pot fi supuse criticei, decât pe acelea în care sunt de acord cu autorul și-l aprob.

Însă mai înainte, fie-mi permis de a da ca o dovadă a afirmării mele că opera d-lui Corneliu Botez are mari calități atât ca fond cât și ca formă, apreciațiunea d-sale despre noua lege a judecătorilor de pace. Se va vedea din fragmentul ce voi cita, că d-sa critică legea, însă, rare-ori o critică mai judicioasă s'a exprimat prin cuvinte mai cumpătate, așa că se poate afirma că, tocmai moderațiunea criticei mărește puterea ei:

«Legea pentru judecătorii de ocolale întocmită de d. Stelian—zice d. Corneliu Botez—modifică,

aproape fundamental, organizația și competența judecătorilor de ocol. Atribuțiunile judeului de ocol se multiplică considerabil și, prin diferitele puteri, câte-odată discreționare, ce-i se dă, noul jude de ocol devine o figură extraordinară, de un prestigiu enorm, merit nu numai de a insufla un adânc respect pentru justiția ce-i chemat să împartă, dar parcă să furișeze un sentiment de sfială și de teamă în sufletele impricinaților, ca și ale apărătorilor care vor pătrunde în sanctuarul atât de solemn și rece al dreptății.

«Citirea legii ți lasă impresiunea unei lucrări de o severitate profundă, de asprime chiar, judele de ocol, nu mai e icoana blajină și senină de azi. Pentru chemări în judecată, el poate da chiar mandate contra părților. Atribuțiunile lui de ofițer de poliție judiciară, de sub imperiul legii din 1879, au reînviat.

«Noul jude de ocol concentrează în persoana sa, de aci în colo neobosită, atribuțiunile de: judecător, procuror, jude de instrucție, consiliu de disciplină, apărător din oficiu al părților, portărel, president al consiliului de familie, etc., cu o atât puternicie nețărnută, căreia nu găsim asemănare în nici o legislație.

„Fără îndoială că Ministerul, în alcătuirea operii lui a fost însuflețit de sentimentele cele mai bune pentru asigurarea drepturilor țărânilor și a liniștei satelor, și numai așa ne putem explica dispozițiile cu caracter excepțional și excesiv de sever în această lege.

„Ele se explică și prin o altă cauză.

„Spiritele cârmuitorilor noștri, se găsesc și azi sub întipărirea profundă a recentelor turburări, pricinuită de ciocnirea puternică dintre interesele obijduiților de jos și acelea ale unei anumite clase sociale dominante.

«Noua lege oglindește în mare parte această stare de lucruri. Ea e rodul unor împrejurări extraordinare, puțin prielnice pentru alcătuirea unor reforme normale, senine și trainice în folosul țărânilor încă agitate.

«Când liniștea se va restabili complet, când impresiile se vor șterge, când oamenii și lucrurile vor reintra în făgașul lor normal, când respectul legilor și al așezămintelor publice își va lua pe deplin stăpânirea asupra spiritelor revenite la simțul legalității, atunci dispozițiunile de rigoare din lege vor apărea inutile, ca unele ce ereau îndreptățite de vremuri neobișnuite și trecătoare.

«Ele vor deveni de domeniul istoriei, înfățișând cel mult o clipă din evoluția social-economică a

unui popor năzuitor către un trai mai fericit» ¹⁾.
Părerea e înțeleaptă și bine exprimată.

* * *

Trec acum la punctele asupra cărora am o părere diferită de a d-lui Corneliu Botez.

Ca observațiune asupra art. 52 d. Botez zice:

«Art. 52 cuprinde o nemerită inovație. Prin el se dă în competența administratorilor de plasă, primarilor și jandarmilor rurali de a judeca contravențiile de poliție, când contravenientul e prins asupra faptului constitutiv de contravenție, și infracțiunile: a) la legea poliției rurale; b) la legea asupra pescuitului; c) la legea asupra poliției vânătorului.

«La noi se arată în genere puțin respect legilor și regulamentelor, de a căror noțiune sunt lipsiți chiar oamenii cu o cultură mai înaintată; de aci ușurința, ca să nu zicem inconștiența cu care se comit abaterile la legi și la regulamente, și în special la acele de simplă poliție. Dispozițiunea art. 52, care prevede reprimarea lor imediată prin severitatea ei, va aduce pe toți aceștia la sentimentul ordinei și al legalității.

«Pentru atingerea deplină a acestui scop, ar trebui însă să se dea în competența primarilor și jandarmilor *toate abaterile* de simplă poliție, fie că infractorii au fost sau nu au fost prinși asupra faptului, cu drept de contestație pentru cel condamnat, la judele de ocol» ²⁾.

Prin urmare după d. Botez, legea judecătoreilor de pace din 1907, dând judecata unor contravențiuni, funcționarilor administrativi, a luat o bună direcțiune, și chiar e regretabil că n'a mers mai departe.

Reacționar, și Ceteg de modă veche, eu prefer sistemul vechiu de separarea autorității judiciare, de autoritatea administrativă. Ce oare? Nu e destul că autoritatea administrativă, constatând infracțiunile, când indeplinește rolul poliției judiciare, adeseori ne pregătește condamnățiunea penală? Să-i mai dăm și dreptul de a ne pedepsi? Dacă ea ar prezenta garanții suficiente de capacitate și nepărtinire, lucrul nu ar fi rău, dar, din nefericire gendarmul în general are puțină cultură, și pe de altă parte el primește ordine dela o mulțime de superiori dependinți de trei ministere (interne, resbel, justiție). Și voiți ca un gendarm, nu numai să constate faptul meu dar încă să mă și judece în primă instanță?!

În sistemul legii din 1907, și mai ales în acela pe care 'l dorește d. Botez, contravențiunile de poliție, care în concepțiunea primitivă a le-

¹⁾ Op. cit., p. 34 și 35

²⁾ Op. cit., p. 674.

giuitorului erau atributul judecătorului de pace, vor deveni fapte de competența autorităților administrative, lăsând judecătorilor de pace numai judecata delictelor scoase din competența tribunalelor de județe.

Vorbind de diviziunea tripartită a infracțiunilor, Treilhard zicea în resumat: de acum înainte crimele se vor judeca de jurați, delictele de tribunalele corecționale, iar contravențiunile de judecătorii de pace. Astăzi cuvintele lui Treilhard vor trebui modificate astfel: gendarmul, primarul, administratorul de plasă, medicul de plasă, etc., sunt judecătorii contravențiunilor, tribunalul corecțional al crimelor corecționalizate, iar Curțile cu jurați al crimelor încă necorecționalizate!

Cu alte cuvinte tribunalele corecționale vor deveni o justiție corecțională de paradă, iar Curțile cu jurați vor deveni cu timpul o justiție onorară, probabil fiindcă în Franța e vorba să se plătească un onorar juraților!

Fiva acesta sistemul viitorului? Nu pot să știu, în orice cas, mărturisesc că 'l consider ca o degradare a justiției penale.

Din ce în ce judecătorii superiori vor să se descarce de judecata afacerilor penale, dând-o în competența unor judecători inferiori. Cum am spus-o și altă dată, Președinții de Curți, nu binevoesc niciodată să intre la ședințele corecționale; de asemenea nici complectul de 5 judecători. De abia trei judecători de Curte, judecă, cu piciorul în scara calului, procesele corecționale, cu o vădită nerăbdare de a le expedia cât mai iute. Raportorul legii judecătorilor de pace la Cameră d. Saita, regreta că 5 judecători de Curte, 'și consacră timpul să judece furturi, ultragiu, înstreinări de obiecte sechestrate, răpind astfel timpul care trebuie să fie consacrat afacerilor petrolifere, celor comerciale, de bursă etc. Din nefericire raportorul legii e expresiunea mentalității generale a juriștilor din țara noastră, din care mulți nu înțeleg că afacerile comerciale, petrolifere și de bursă nu pot merge bine, când justiția penală merge rău, și de sigur că ea va merge rău, cât timp personalul care va judeca afacerile penale va fi din ce în ce mai inferior.

Dar lăsând aceste generalități, și întorcându-mă la părerea d-lui Botez, ea îmi pare cu atât mai inadmisibilă, cu cât însuși d-sa spune, vorbind de judecata primarului, ca judecător comunal, că el fiind un agent administrativ «aceasta constituie un inconvenient real pentru o bună justiție»¹⁾. Apoi dacă primarul e un agent administrativ, administratorul de plasă și gendarmul nu sunt tot agenți administrativi? Și de ce ar fi mai bună judecata lor, decât a primarului comunal?

Tot d. Botez reproduce și chiar subliniază cuvintele cu care regretatul Eug. Stătescu critica în 1879 justiția subprefectului. «Poporul de jos, țărânul român» — spunea d-l Stătescu — pot zice n'are dreptate.

«In multe locuri justiția subprefectului nu a lăsat în urmă-i decât mizerie și ruină. Din toate părțile s'au rădăcat strigăte contra ei», și d. Botez adaogă că legea din 1879 erea un învederat progres. Apoi, dacă aceasta e părerea d-sale, cum poate susține că judecata administratorului și a gendarmului, ar fi o nemerită inovațiune, care ar fi bine să se întindă? Oare, fiindcă subprefectul de odinioară se numește astăzi administrator de plasă, ființa lucrului s'a schimbat?

Respectul legilor și al regulamentelor, de care vorbește d. Botez, e de sigur un lucru admirabil, dar acest respect mă aștept să se obțină prin educațiunea civică și prin pedepse aplicate de magistrați, iar nu prin parodia de justiție a gendarmului, a cărui pozițiune socială e prea inferioară pentru a putea sili pe cei mari la respectul legilor. Recunosc că gendarmul va putea de acum înainte să fie ca un biciu pentru țărani, dar va avea el curagiul să aplice pedepsele pentru contravențiuni și celor mari?

Prin urmare nu pot fi de părerea d-lui Botez în această privință, și adaog, că, dacă nu mă înșel, mi se pare că dânsul se contrazice asupra acestui punct, mai ales când zice vorbind de legea din 17 Mai 1875 care a desființat unele judecătorii și a dat atribuțiunile lor subprefecților. «Confuziunea aceasta atât de dăunătoare justiției între agenții administrativi și între judecători n'a încetat decât cu punerea în aplicare a legii din 9 Martie 1879»²⁾.

O altă părere a d-lui Corneliu Botez pe care nu o pot admite, este aceea de a se da judecătorilor de ocol din comunele rurale și cele urbane, neresedinte de tribunale, dreptul de a pronunța pedepse prin însuși procesul verbal de constatarea faptului, atunci când ei au atribuțiuni de poliție judiciară, cu drept de contestație dacă n'au fost față²⁾.

Cred că această procedare ar avea inconveniente, de oarece ar priva pe infractor de dreptul de a fi apărat de avocat și, poate că în unele cazuri lucrul acesta să fie necesar. Afară de aceasta, este de sigur de dorit în penal o judecată repede, nu trebuie însă o judecată pripită, nesuficient meditată, și poate dată sub prima impresiune a constatării faptului.

¹⁾ Op. cit. p. 7.

²⁾ Op. cit. p. 675.

¹⁾ Op cit. p. 5.

Relativ la calculul amendei când e vorba de a fi transformată în zilele de închisoare, d. Botez consideră o eroare calculul pe 5 lei ziua de închisoare în materie de contravențiune.¹⁾

Fără să discut această controversă, mă mărginesc să observ, că, dacă această interpretare este o eroare, foarte mulți o comit, de oarece aceasta e interpretarea Ministerului de justiție, a parchetelor, a judecătorilor pace, a Curții de apel Iași secția II-a²⁾; a Curții de casațiune, în fine subscrisul susține aceiași părere la cursul de legislațiune penală. De aceia ași fi preferat ca d-l Botez să se mărginească să declare că nu împărtășește această părere, și să nu califice de eroare o părere diferită de a d-sale în o cestiune controversată³⁾.

De asemenea difer de părerea d-lui Corneliu Botez, că dispos. art. 103 legea jud. de pace din 1907, care dă tribunalului dreptul de a statua asupra pedepsii, chiar și în urma apelului părții civile, ar constitui o *regretabilă* derogatiune dela principiile dreptului comun, dupe care acțiunea publică se pune în mișcare de Ministerul public ca reprezentant al societății⁴⁾.

Această derogatiune nu e regretabilă, ci foarte înțeleaptă, de oarece la noi, nu există ca în Franța și în Belgia ministerul public la judecătorii de pace, care să lupte prin concluziuni, și prin apel în cas de neadmiterea lor, spre a obține condamnarea infractorului care se judecă de judecătorul de pace.

În zadar se vorbește de derogatiune la principiile dreptului comun, după care acțiunea publică se pune în mișcare de Ministerul public; aceasta e exact, însă se uită că Ministerul public nu are singur exercițiul acțiunii publice în materie de delict și contravențiuni, și că partea vătămată are și ea dreptul, de citațiune directă. Și dacă are acest drept, ea trebuie să-l aibă întreg, la ambele instanțe, adică și la instanța de apel. În adevăr nu vedem pentru ce prima instanță ar putea să condamne penalicește numai după simpla exercitare a acțiunii publice de partea vătămată, iar instanța de apel să nu aibă același drept? De altminterlea condamnatul penal are drept să investească a două instanță cu judecata afacerii penale prin apelul său, pentru ce nu ar avea același drept și partea civilă? Ce pierde societatea? Dreptul de citațiune directă a părții civile,

or trebuie să existe, și atunci trebuie să existe întreg, or trebuie desființat cu totul.

Prin urmare departe de a critica această dispozițiune la judecătorii de pace, trebuie să regretăm că ea nu e introdusă și la tribunalele corecționale.

Asupra art. 34 din legea pescuitului, d. Botez reproduce motivarea unei sentințe dată în 6 Iunie 1902 de Trib. Botoșani sub președenția d-sale. Ca motivare de decisiune, regula contra non valentem agere non currit praescriptio, aplicată în materie penală, este de sigur admisibilă. Însă sub formă de comentariu e foarte contestabilă, căci prescripțiunea acțiunii publice nu se bazează numai pe negligența Ministerului public, pentru ca regula aceasta să fie aplicabilă în penal.

Dar, în fine, toate acestea sunt lucruri mici, de amănunt, și, de la sine se înțelege că, nimic nu e mai ușor decât a face critici de amănunt unei lucrări întinse.

Așa de exemplu s'ar putea zice că atunci când se citează 160 de hotărâri asupra unui articol, spre a le face ușor utilizabile, trebuie a le sistematiza sau a face un indice special (art. 33). De asemeni se poate zice, că, deși debaterile parlamentare au însemnătatea lor pentru înțelegerea și comentarea articolelor de lege, totuși e inutilă reproducerea în întregime a cuvântărilor unor persoane care nu au nici-o autoritate, nici doctrinară, nici legislativă.

În cazul când un parlamentar neînsemnat a zis cuvinte interesante relativ la o lege or la un articol de lege se resumă ideea sa, căci ideea importantă pe jurisconsult și pe magistrat, iar nu modul exprimării. Această resumare a discursurilor, micșorează volumul, și micșorarea volumului, e folositoare sub diferite puncte de vedere, iar mai cu seamă al vulgarisării sale.

Și acum terminând, fie-mi permis a lăuda încă odată sârguința d-lui Corneliu Botez, care a dat dovadă de mare hărnicie prezentând un excelent și complect comentariu al legii judecătorilor de pace, după abia câteva luni dela promulgarea legii. Lucrul acesta, care adeseori se vede în țările streine, la noi se întâmplă foarte rar.

Ce e drept că la legea judecătorilor de pace, el este indispensabil!

I. Tanoviceanu

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S.-U.

Audiența dela 8 Mai 1908

Președenția D-lui CH. PHERECHYDE, Prim-Președinte
Ministerul de Finanțe cu Iacob Onciu

Legea asupra fondului comunal. — Transportarea unui vas cu vin de la locul de producțiune, fără însă a-l pune în consumațiune. — Confiscarea vasului, întrucât taxa

¹⁾ Op. cit., p. 634 și 635.

²⁾ Decisia 398 din 14 Martie 1902 (*Curierul Judiciar*) 1902, No. 58 p. 482.

³⁾ De părerea d-lui Botez este și d. St. Scriban *Curierul Judiciar* 1900, No. 62 p. 499 și 1902, No. 58, p. 482.

⁴⁾ Op. cit. p. 1069. De aceeași părere d. Dim. Alexandresco *Droit ancien et moderne dela Roumani*, Paris 1898 p. 275, dela care se pare că s'a inspirat d. Botez în critica d-sale.

fondului comunal nu fusese plătită de producător. — (Art. 9 și 12 din legea asupra fondului comunal).

Din combinațiunea art. 9 și 12 din legea desființării axizelor și înființarea fondului comunal rezultă, că producătorii de vin nu pot să ridice marfa dela locul de producțiune fără a plăti mai întâi taxa fondului comunal, și orice transport pentru care nu se prezintă biletul de liberă circulațiune din partea receptorului, este imediat confiscat. Că singurul caz când legea scutește de plata acestei taxe este numai când băuturile se consumă de producători la locul producțiunii sau la locuința unde obișnuit își adună produsele sale.

Prin urmare, dacă nu se constată că locul unde s'a transportat un vas cu vin ar fi fost un depozit, unde obișnuit producătorul și-ar aduna produsele sale, vasul urmează a fi confiscat, independent că el a fost transportat de la locul de producțiune în altă parte, fără a fi pus în consumațiune.

Decizia 3/908. — Casată, după recursul făcut de Ministerul de Finanțe, sentința Tribunalului Iași, s. II No. 144/907, dată în proces cu Iacob Onciu.

Curtea,

Ascultând pe d. avocat C. Marinescu în dezvoltarea motivelor de casare;

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Violarea art. 9, 10 și 13 din legea fondului comunal și exces de putere.

«Iacob Onciu din com. Pungești, districtul Vaslui, a fost pus în contravențiune, fiindcă a transportat dela domiciliul lor de producțiune, două vase cu vin din care pe unul l'a și pus în consumațiune. Tribunalul de Vaslui unde contravenientul a mers cu apel, a anulat în parte procesul-verbal validându-l numai pentru unul din vase, iar pentru vasul de 42 vedere l'a infirmat sub cuvânt că pe acest din urmă vas contravenientul n'a făcut decât să-l transporte în pivnița lui Ichim Gherasim din cauză că nu avea loc al păstra la el. Sentința tribunalului de Vaslui fiind casată tribunalul de Iași, s. II judecând ca instanță de trimitere, a dat aceeași hotărâre ca și tribunalul a cărui sentință fusese casată.

«Instanța de trimitere a comis aceeași eroare ca prima instanță de fond, căci legea fondului comunal nu scutește de plata taxelor decât pe producător pentru băutura care o consumă la locul de producere sau la locuința unde obișnuit își adună produse, condiție care nu există în speța de care ne ocupăm. Tribunalul de Iași s. II ne ținând seamă de dispozițiunile clare și precise ale legii, a violat art. 9, 10 și 13 din legea fondului comunal și cu exces de putere a anulat în parte procesul-verbal».

Având în vedere sentința supusă recursului, care anulează procesul-verbal de constatarea contravențiunii la legea fondului comunal în ce privește confiscarea unui vas conținând patru zeci și două vedre vin pe motiv că din procesul-verbal ar rezulta că acest vas cu vin, pârâțul Iacob Onciu îl transportase dela via sa, sau locul de producțiune, în pivnița unui vecin al său pentru a-l conserva, iar nu pentru al pune în consumațiune;

Văzând art. 9 și 13 din legea asupra desființării axizelor și înființarea fondului comunal;

Considerând că rezultă din combinațiunea acestor texte de lege că producătorii de vin nu pot să ridice marfa dela locul de producțiune, fără ca mai înainte să achite taxa fondului comunal, și că orice transport pentru care nu se prezintă biletul de liberă circulațiune din partea receptorului este imediat confiscat;

Că legea fondului comunal, nu scutește de plata taxei decât băuturile cari se consumă de producători la lo-

cul producțiunii sau la locuința unde obișnuit își adună produsele sale;

Considerând că, în speță, tribunalul constată că pârâțul Iacob Onciu a transportat vasul cu patru zeci și două vedere vin dela locul de producțiune fără ca în prealabil să fi achitat taxa și să fi obținut dela receptor un bilet de liberă circulație;

Considerând că întrucât nu se constată că locul unde a transportat vasul cu vin, ar fi un depozit unde obișnuit pârâțul și-ar aduna produsele sale, singurul caz în care legea fondului comunal scutește de taxă asemenea produse, tribunalul anulând procesul-verbal în ce privește confiscarea vasului, a violat textele de lege sus arătate, și prin urmare mijlocul de casare se găsește întemeiat;

Pentru aceste motive, Curtea casează, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 15 Februarie 1908

Președenția D-lui GR. M. BUIUCLIU, Consilier

S. H. Sternberg ș. a. cu Riza Sternberg

Jurământ decizoriu. — Prestarea lui. — Dacă în urma prestării lui, partea care l'a deferit, poate propune pe calea cererii reconvenționale compensațiunea. — (Art. 327 pr. civilă).

Renunțarea ce implică deferirea unui jurământ, se referă numai la probele ce o parte ar putea invoca spre a dovedi faptul juridic contestat; că ea, în nici într'un caz, nu se poate întinde la fapte juridice care nu s'au coprins în jurământul deferit.

Prin urmare, în urma prestării unui jurământ, partea care a deferit acel jurământ poate, pe calea acțiunii reconvenționale să propună compensațiunea, de oarece prin deferirea jurământului nu se poate zice că partea ar fi renunțat la orice alt mijloc de apărare.

Decizia No. 66/908. — Casată, după recursul făcut de S. H. Sternberg ș. a., deciziunea Curței de apel din Iași s. I No. 131/905, dată în proces cu Riza Sternberg.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat I. Cezărescu în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Max Gaster în combateri;

Pe d-l Procuror P. Sadoveanu în concluziunile puse pentru respingerea recursului;

Deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Violarea art. 327 pr. civ. În apel noi succesorii def. Chaim Strenberg am făcut o cerere reconvențională tinzând la compensațiune de oarece față de pretențiunea reclamantei de a i se restitui dota în numerar, noi am cerut să i se scază: valoarea întreținerii sale în timp de trei ani și a argintăriilor și lucrurilor casnice ce și le-a însușit. Curtea de apel nu primește această cerere reconvențională de oarece s'ar fi dat de noi pârâtei un jurământ decizoriu care ar tranșa litigiul;

«Curtea prin aceasta face o apreciere greșită a scopului dovezii prin jurământ căci prin el noi tindeam pur și simplu a stabili o învoeală premergătoare fondului și dacă n'am fi reușit a stabili învoeala, am fi avut cuvintele de apărare asupra fondului și atunci cererea noastră reconvențională — dacă am fi dovedit — de sigur că avea influență pentru judecată asupra quantumului pretențiunilor reclamantei urmând o compensație parțială.

«Intru cât însă Curtea a confundat dovezile și faptele la care ele se raportau am fost lipsit de un mijloc de apărare».

Având în vedere că asupra cererii intimitei în recurs de a i se restitui dota de către moștenitorii soțului său, aceștia contestând câtimea acelei dote, au deferit reclamantei un jurământ decizoriu; că după prestarea celui jurământ, stabilindu-se câtimea dotei, recurenții de astăzi au formulat pe calea reconvențională o cerere tinzând de a micșora, prin compensațiune, suma reclamată, iar Curtea prin deciziunea atacată a respins cererea lor ca inadmisibilă sub cuvânt că prin deferirea jurământului ei ar fi renunțat la orice alt mijloc de apărare;

Considerând că renunțarea ce implică deferirea unui jurământ se referă numai la probele ce o parte ar putea invoca spre a dovedi faptul juridic contestat, că ea în nici într'un cas nu se poate întinde la fapte juridice care nu s'au cuprins în jurământul deferit, precum în speță la compensațiunea ce recurenții a propus după ce a devenit cert obiectul și quantumul reclamațiunii;

Considerând că Curtea, prin modul său de a judeca a făcut o rea aplicațiune a art. 327 din pr. civ. și a lipsit pe parte de un mijloc de apărare;

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA COMERCIALĂ

Audiența dela 5 Februarie 1908

Președenția D-lui M. DZȘ, Președinte

Ch. Is. Dresner și R. Schwartz & Kaufman cu Firma D. Petrescu

Sentința No. 142

Faliment. — *Minori.* — Comerț continuat de tutoarea legală, intru cât minorii nu aveau condițiunile de a putea face comerț. — Dacă în asemenea caz minorii pot fi declarați în stare de faliment. — Obligațiuni comerciale. — Neîndeplinirea lor. — Declararea firmei în stare de faliment. — (Art. 10 și 13 c. comercial).

Minorul de orice sex, poate face comerț în numele său personal dar în anumite condițiuni specificate de art. 10 c. comercial, condițiuni fără de care este oprit în mod absolut în legislațiunea noastră, de a face comerț.

Prin urmare, dacă minorii nu întruneau asemenea condițiuni în momentul morții părintelui lor, ei neputând continua comerțul, ca atare nu pot fi declarați în stare de faliment.

In cazul însă când comerțul a fost continuat de reprezentantul lor legal, minorul, pentru toate obligațiunile contractate în numele său în timpul comerțului, răspunde cu întreaga lui avere, așa că în cazul când aceste obligațiuni nu ar putea fi satisfăcute, stabilimentul lor comercial poate fi declarat în stare de faliment ca fiind o universalitate juridică susceptibilă de drepturi și de obligațiuni.

S'au ascultat d-nii avocați G. Teclu și I. G. Saita din partea firmei D. Petrescu în combaterea cererii de declarare în faliment, și pe d-l avocat Macendonsky care a ocupat fotoliul Ministerului public;

Tribunalul,

Având în vedere cererile făcute de Ch. Isr. Dresner și Rudolf Schwartz & Kaufman, prin petițiunile înreg. la No. 21416 din 1907 și No. 518 din 1908 de a se de-

clara în stare de faliment firma comercială Dimitrie Petrescu, precum și dispozițiunile luate de tribunal prin jurnalul cu No. 959 din 31 Ianuarie 1908 în privința moratorului;

Având în vedere susținerile reprezentanților firmei pârâte, actele și lucrările din dosar, cum și concluziunile Ministerului public;

Având în vedere că tribunalul prin sentința sa, pronunțată în ședința dela 11 Decembrie 1906, a admis cererea de moratoriu făcută de firma Dimitrie Petrescu reprezentată prin d-na Maria Petrescu ca tutoare legală și administratoare a succesiunii rămasă pe urma defunctului său soț D. Petrescu, constatând că petiționara dovedise că erau îndeplinite condițiunile cerute de art. 843 cod. com.;

Având în vedere că prin sentința dată în ziua de 3 August 1907, tribunalul constatând de asemenea că erau îndeplinite dispozițiunile art. 843 c. com. și anume: că firma Petrescu plătiese în cursul primului moratoriu o parte din creanțe și că creditorii acestei firme, reprezentând mai mult decât jumătatea pasivului, au votat pentru prelungirea moratorului acordat deja, admite cererea făcută de firma Petrescu prin reprezentanta sa d-na Maria Petrescu acordând numitei firme o prelungire a moratorului pe timp de șase luni;

Având în vedere că potrivit art. 843 c. com. tribunalul acordând un al doilea moratoriu firmei D. Petrescu, moratoriu expirat astăzi, urmă ca firma D. Petrescu să depună situațiunea exactă de operațiunile urmate în cursul moratorului;

Că din situațiunea prezentată în ședința dela 31 Ianuarie 1908 se stabilește că pasivul firmei de mai sus, nu a fost achitat decât în mică parte de continuatorii comerțului, adică de către minorii defunctului D. Petrescu prin reprezentanta lor legală d-na Maria D. Petrescu, autorizată pentru aceasta de către consiliul de familie și de către tribunal conform art. 13 c. com.;

Considerând că astfel fiind, tribunalul constatând starea de încetare de plăți a sus numitei firme, urmează să procedă la declararea sa în stare de faliment;

Considerând că potrivit dispozițiunilor jurnalului acestui tribunal cu No. 2117 din 1902, d-na Maria D. Petrescu a fost autorizată a continua comerțul în numele minorilor săi fii, câtă a se stabili cine în speță ar putea fi declarat în stare de faliment, și cine prin urmare ar putea suferi consecințele acestei declarări;

Considerând că în ce privește pe minorii fii ai defunctului Dimitrie Petrescu, declararea în stare de faliment nu poate să fie pronunțată față de dânsii, întrucât dispozițiunile prevăzute în cartea III-a, din codul de comerț, relative la declarațiunea în faliment, nu pot fi aplicate decât comercianților, adică acelor cari, conform art. 7 din zisul cod, exercită personal comerțul ca o profesiune obișnuită;

Că, minorul de orice sex poate face comerț în numele său personal, dar în anumite condițiuni specificate de lege, condițiuni fără de cari îi este oprit, în mod absolut, în legislațiunea noastră de a face comerț;

Că, între asemenea condițiuni, sunt prevăzute de art. 10 din codul de comerț ca absolut indispensabile etatea de 18 ani și emanciparea, și aceasta tocmai pentru ca minorul în operațiuni adeseori complicate, pentru cer și judecată și experiență să-și poată da bine socoteala de responsabilitatea ce îi incumbă cu atât mai gravă cu cât foarte grave sunt și consecințele declarării în stare de faliment cari ar decurge dintr'un rău exercițiu al comerțului său;

Considerând că, în speță, minorii defunctului D. Petrescu neîndeplinind aceste condițiuni în momentul morții lui D. Petrescu totuși d-na Maria D. Petrescu tutricea legală a fost autorizată de tribunal, potrivit art. 13 din codul comercial, să continue comerțul în interesul lor;

Considerând că astfel fiind, este indiscutabil că mi-

norii defunctului D. Petrescu nici odată personal n'au făcut nici un act de comerț și nici prin urmare nu ar putea fi făcuți personal responsabili ai reprezentanților lor ;

Că, dispozițiunea cuprinsă în art. 13 din c. com. n'a putut nici odată în intențiunea legiuitorului să sancționeze o evidentă inchiitate, aplicând persoanei minorului prin declararea în stare de faliment o *capitis deminutio*, de o excepțională, gravitate derivând din fapte care le-ar fi cu totul streine ;

Considerând că această dispozițiune a fost introdusă tocmai în interesul minorilor pentru cazul când continuarea comerțului ar fi fost vădit în avantajul lor, dovadă că chiar în legislațiunile în care o asemenea dispozițiune nu există, cum de pildă legiuirea franceză ea a fost introdusă pe cale de doctrină și jurisprudență fără ca prin aceasta să se fi gândit cineva a se aplica minorilor și dispozițiunile riguroase ale falimentului ;

Considerând că oridecâteori tribunalul face aplicațiunea dispozițiunilor din art. 13 cod com. e vorba de minori cari nu îndeplinesc condițiunile de a face comerțul pe seama lor și cari nu dau și nici nu sunt în măsură să dea personal împuternicire unui terțiu, care să exercite comerțul în numele lor, ca fără știrea lor în urma deliberațiunei consiliului de familie și a autorizațiunei tribunalului, o persoană câte odată streină chiar de dânsii, este însărcinată cu gestiunea operațiunilor de comerț ;

Că, în asemenea caz, ar fi cu desăvârșire inic ca un minor fără a sa voință să devie comerciant și să fie expus prin urmare gravelor consecințe pe care calitatea de comerciant le poate antrena și printre care în special se găsește falimentul ;

Că dar, după cele expuse mai sus, minorii nu pot fi declarați în stare de faliment, cu atât mai puțin ar putea fi declarată reprezentanta lor d-na Maria D. Petrescu care nu poate în nici un caz fi considerată ca comerciantă, de carece nu lucră de cât în calitate de mandatară împuternicită de votul consiliului de familie și de către tribunal ;

Considerând că în fața unei asemenea situațiuni inestricabile, respingerea declarării în stare de faliment ar avea drept consecință lezarea tuturor creditorilor acestei firme, reprezentând interese foarte mari, dat fiind că firma Dimitrie Petrescu fiind foarte veche pe piața capitalei și având un comerț mare, a contractat întinse relațiuni comerciale atât din străinătate cât și în țară ;

Că întrucât astăzi este pe deplin dovedit că conducerea acestui comerț a dat rezultate rele, faptul de a se respinge cererea ar însemna o și mai mare periclitare a intereselor creditorilor ;

Considerând că minorul pentru toate obligațiunile contractate în numele său în timpul comerțului făcut de reprezentantul său răspunde cu întreaga lui avere, neaparat că în cazul când aceste obligațiuni nu ar putea fi satisfăcute stabilimentul său comercial ar putea fi declarat în stare de faliment, ca fiind o universalitate juridică susceptibilă de drepturi și de obligațiuni ;

Că această soluțiune a fost adoptată și de o parte din doctrina italiană prin influența teoriilor comentatorilor codului comercial german, tocmai din cauza inchiității și a dificultăților la care ar da naștere o altfel de interpretațiune dată art 13 din codul comercial ;

Considerând că chiar dacă această soluție n'ar fi la adăpost de critici în legislațiunea noastră actuală, totuși până în momentul în care legiuitorul va pune capăt printr'un text formal acestor dificultăți, tribunalul pe de o parte, pentru a evita exorbitanta nedreptate ce s'ar creia prin declararea minorilor în stare de faliment, iar, pe de alta, pentru a apăra interesele creditorilor care ar fi și mai periclitare prin continuarea comerțului în aceleași condițiuni, urmează a declara în stare de faliment firma Dimitrie Petrescu ;

Văzând și dispozițiunile art. 704 c. com. și concluziunile reprezentantului Ministerului public ;

Pentru aceste motive, declară în stare de faliment firma Dimitrie Petrescu, cu sediul în Calea Moșilor No. 1.

(ss) Berlescu, I. Slătineanu.

O p i n i u n e

Fiind de acord cu majoritatea în ce privește principiul declarării în stare de faliment, mă deosebesc în ceea ce privește modul de declarare, și cred că nu se pot declara în stare de faliment decât minorii copii ai defunctului Dimitrie Petrescu, astăzi majori ;

Într'adevăr, tutoarea lor a fost autorizată, când Dimitrie Petrescu a decedat, la 1902, ca să continue comerțul în numele minorilor, și deci n'a figurat personal, ci ca reprezentantă legală a acestora ;

Prin urmare, acei cari au exercitat comerțul sunt minorii, în numele lor s'au contractat angajamentele, și ar fi straniu ca tocmai în materie comercială să existe obligațiune fără sancțiune efectivă. Ceva mai mult, în cazul de față s'a acordat un moratoriu, și o prelungire de moratoriu și declararea care se pronunță nu este decât consecința operațiunilor săvârșite în cursul moratorului ;

Or dacă a fost posibil a acorda minorilor un morator, de ce nu este posibil ca astăzi să fie declarați în stare de faliment ?

Cred că firma nu poate fi declarată în stare de faliment pentru că nu este o persoană juridică, nici societate comercială sau o persoană fizică ;

În potriva declarării minorilor se fac două obiecțiuni : cea dintâi că minorul nu poate fi comerciant decât în împrejurări și cu forme anume determinate (art. 10 cod. com.) cea de a doua că declararea minorilor ar constitui o inchiitate ;

Prima obiecțiune ar fi desigur fondată dacă n'ar exista în cod art. 13 care, după părerea mea, stabilește o excepțiune de la regula din art. 10, arătând că mandatarii legali ai unui minor pot continua comerțul. În numele cui ? În numele mandantului legal, care este minorul ;

A se declara că un minor nu poate fi comerciant, în afară de cazul prevăzut de art. 10 cod. com., ar fi a se declara inaplicabile dispozițiunile art. 13, căci altfel ar exista comerț fără comerciant, ceea ce nu se poate concepe ;

A doua obiecțiune (care în speță nu s'ar referi decât la unul din foștii minori, căci celălalt în fapt a condus comerțul dela moartea defunctului) este exactă și desigur extrem de puternică din punctul de vedere moral ;

Însă nu trebuie pierdut din vedere, că este vorba de o chestiune comercială generală, adică nu despre un litigiu între două persoane, în care desigur judecătorul trebuie să aibă preocupățiunea de a nu se comite inchiități pe baza unor principii juridice ;

Însă în cazul de față, este vorba despre interesele creditorilor care au încredințat mărfurile lor debitorilor, și ale căror drepturi ar fi lezate, și ca consecință este vorba despre creditul general care ar fi atins, dacă justiția ar sancționa nerespectarea angajamentelor comerciale ;

Dacă judecătorul civil are dreptul și, câteodată chiar datorita, ca atunci când două interese individuale sunt în judecată, să sprijine echitatea, judecătorul comercial având de ales între interesul individual de oparte și interesul general al creditorului de altă parte, trebuie neapărat să sacrifice (bine-înțeles în limitele legii), pe cel dintâi în folosul celui de al doilea ;

Acestea sunt motivele pentru care mă deosebesc de părerea majorității, și sunt de părere că minorii trebuie să fie declarați în stare de faliment.

(s) M. Balș.

Adnotație.—Dacă în patrimoniul unor minori, rămâne un fond de comerț, fie de la părintele lor, sau de la oricine altul, comerțul nu poate continua de cât atunci când s'au îndeplinit formele prevăzute de legea comercială (art. 10 și 13), adică tatăl sau mama, iar în lipsă tutorul, dacă interesul minorului o cere, obținând mama sau tatăl autorizația tribunalului, iar tutorul autorizația consiliului de familie omologată de tribunal, în ambele cazuri afișându-se actul de autorizare.

Codul civil, pune obligațiunea tutorului (care nu e părinte) să lichideze averea mobilă în curgere de o lună de la facerea inventarului, afară de aceia pe care consiliul de familie îl autoriză a o păstra (art. 396 C. civ.), iar părintele tutore are facultatea de a face lichidarea, așa cum va crede de cuviință, fiind obligat a estima mobilele (art. 397 C. civ.).

Prin urmare, fondul de comerț or se lichidează după moartea proprietarului, or comerțul continuă, dacă tatăl sau mama, or tutorele, voesc al continua. Negreșit că tutorele, chiar mamă sau tată, dacă continuă comerțul fără să îndeplinească formele cerute de lege, se expune la o responsabilitate personală (398 C. com.).

Odată acordată autorizațiunea și îndeplinite formele de publicitate cerute de lege, reprezentantul minorului are dreptul, atunci când nu i se pune nici o restricțiune, să facă or ce poate face un comerciant în interesul său propriu, fără să mai observe vr'o formalitate ce legea civilă stabilește pentru patrimoniul minorului. Și, de asemenea, este supus și la obligațiunile comerciantului, precum de a ține registrele prevăzute de Codicele de comerț și de a fi supuși pentru toate actele, jurisdicțiunei comerciale.

Însă, nu e comerciant minorul în interesul căruia se continuă comerțul. Tot asemenea nu e comerciant tutorul, mamă sau tată, din cauza reprezentanței acestui comerț, fiindcă nu-l exercită pe seama lui, ci a minorului ¹⁾.

Deci, dacă se întâmplă o încetare de plăți, se va putea aplica procedura falimentului numai ca mijloc de executare și de lichidare a bunurilor minorilor, dar nu ca să-i lovească personal pe ei, și deci nu va putea să se îndrepte o acțiune penală de bancrută, nici contra minorilor, nici contra reprezentantului lor, fiindcă aceasta presupune totdeauna că există un comerciant falit. Reprezentanții pot fi responsabili pentru vreunul din acele delictе prevăzute de art. 883 și urm. C. com., adică delictеle făcute de alte persoane de cât de falit, fără complicitate în bancrută ²⁾.

Este foarte adevărat, că legiuitorul, în această privință, ar fi putut fi mai explicit, fiindcă, după cum văzurăm, trebuie să declarăm falimentul ca mijloc de lichidare, măcar că nu avem un comerciant. Apoi, stabilimentul comercial nu e un subiect activ de drepturi, adică o persoană juridică, în cât n'avem falimentul unei persoane juridice, nici a minorului nici a reprezentantului, și aceasta a făcut pe unii comercialiști eminenți, să decidă că minorul este comerciant și deci el are a fi declarat falit ³⁾. Până când însă nu vom avea un text de lege pozitiv, clar, nu putem să considerăm pe minor comerciant, nici pe reprezentantul său de asemenea, și nici nu-i putem declara faliti și să luăm în contra lor măsurile ce să iau contra falitilor, precum ar fi arestarea, deși stabilimentul lor comercial se poate declara în stare de faliment ⁴⁾.

Tot acestei incongruențe a legiuitorului se datorește și opiniunea lui Bonelli ⁵⁾ care, în caz de ereditate a unui fond de comerț, declară că fondul comercial trebuie lichidat. Negreșit că tribunalul ar fi putut să autorize pe tutore la o simplă lichidare, în loc să-i fi dat autorizarea de a continua comerțul, n'a făcut-o la timpul său, acum se va lichida prin procedura falimentului. Opiniunea distinsului magistrat M. Balș este inspirată tot din această neprevvedere a legiuitorului comercial; însă singura cale de a lichida succesiunea minorilor, este a declara în faliment fondul de comerț.

Minorul nu e comerciant, pentrucă alții în numele lui, tribunalul în interesul său, a hotărât continuarea comerțului, prin urmare nu numai că este echitabil, dar just, ca el să nu fie declarat în stare de faliment, căci atunci unde e interesul minorului salvagardat, dacă 'l declarăm falit, în loc să lichidăm prin procedura falimentului?

De aceia găsim că soluțiunea tribunalului este echitabilă, justă și legală, căci în lipsa unui text de lege precis, faci aceia ce poți, declari în faliment firma comercială, neputând declara pe minor, nici pe reprezentantul lor. Așa au decis în asemenea cazuri unele din instanțele noastre judecătorești ⁶⁾.

Galați, 10 Maiu 1908.

C. N. TONEANU
Avocat

E. Beusa și alții. Edit. Valardi (Milano) 1908, în curs de publicațiune (nou).

³⁾ C. Vivante, I, (terza-ediz), No. 125; — Jurisprudență: Apel Genova, 22 Febr. 1896, *Diritto-Comm.*, XIV, col. 277.

⁴⁾ Vidari I. 256; — Marin Dumitrescu, I, 553.

⁵⁾ *Commentario*, No. 18.

⁶⁾ Trib. Iași II, 22 Sept. 1897, No. 291 (Vezi Eftimie Antonescu, I, pag. 177 No. 14);

Trib. Iași II, 15 Sept. 1897, No. 287 (Vezi Eftimie Antonescu, I, pag. 177, No. 15); — D. Alexandresco, Drept Civil, II, p. 210, care cu drept cuvânt zice că tutorul execută un mandat judecătoresc pe risicul și pericolul creditorilor.

¹⁾ Vidari, I, 256.

²⁾ C. Pagani. *Commentario al Codice di Comercio*. Redat. de